

1997. URTEKO 'KORRIKA' AURKEZPENA

*Euskaltzaindiaren egoitzan,
Bilbon, 1997-03-01*

*Jose Antonio Arana Martija,
euskaltzaina*

Euskaltzaindiak, eta Euskaltzaindiaren areto honetan, harrera egiten dio X. Korrikari, hainbat arrazoi baititu hori hala egiteko. Lehenbizikoa, Instituzio hau izan zelako lehen korrikari hasiera eman ziona Oñatin. Ez dut zertan aipatu behar euskararen alde egiten duen ekintza txalogarri honi euskaldun guztiok eman behar diogun laguntza eta babesa. Baina oraingoan Luis Villasante euskaltzainburu ohiari omenaldia egiten dionez korrikak, Euskaltzaindiak begi onez ikusi behar du eta antolatzaileei eskerrak eman. Honekin lotuta dago Arantzazun hasiko dela aurtengo korrika eta baduela honek zerikusirik Euskaltzaindiarekin, hiru biltzar antolatu zituelako Arantzazun eta bat, 1968koa, euskara batuari bultzada emateko, hain zuzen. Arantzazu da, beraz, kokalekurik egokiena eta tokirik aproposena gure gogo eta indar guztiak bertan biltzeko, han ereindako hazia loratu baita udaberrian.

Pello Zabalak hitz egingo digu Aita Villasanteren perfilaz. Gero Remigio Mendi-buru zenaren familiakoez egingo dute "lekukoaren" aldaketa, Juan Gorriti nafarrak egin duenari txanda emanez. Eta azkenean, Angel Olaldekin emango digu X. korrika honen berri.

Ondo etorriak izan zaitezte hemen bildutako guztiak, partaide, kazetari eta entzuleak. Denok besotik oratuta egin dezagun zerbait euskararen alde. Besterik ez.

X. 'KORRIKA'-REN AURKEZPENEAN

Bilbon,
Euskaltzaindiaren egoitzan,
1997-III-01

Pello Zabala

Iragan igandean, gustatu zait Xabier Kintanaren Euskaltzaindiko "idi"arena. "Idiaren geldotasunez, baina beti aurrera joanez, Luis Villasante", zioen *Euskaldunon Egunkari*tik. Mantxo baina beti aurrera, bai, halaxe ezagutu dugu beti aita Luis, bere satorzulo partikularrean. Birigarro tenoretarako ez baino, satorretarako sasoiak baitziren haiek, Andoni Egañak gogoratu digunez: "Txori ezin zen eta izan ginen sator".

Txorizalea banaiz, eta maiz erreparatu diot txepetxari: gutxitan kantuan, isilik ia beti, gordeka aukeran, baina bere burua ehun halakoz doblatzeko lanak egiten ondotoxo daki. Iaioa txoriñoa! Habia handi eta zarpaila, baina, zenbat arrautz errun...? Batek daki, bere ttikian, nondik atera dituen horrenbeste! Etxeko habiak maite ditu Villasantek: 330 artikulua bai *Arantzazu* hilerokoan. Ziento pare ondroso bat *Euskera* aldizkari Euskaltzaindikoan. 16ren bat bai, *Egan* aldizkarian. Beste 13 lantxo *Cantabria Franciscana*. Eta auzoko habietan, kukulanetan edo, dozena bana artikulua *Fontes Linguae Vasconum* eta *Real Sociedad de Amigos del País* aldizkarietan, eta beste hamaikatzu bai, hanhemenka banatuta... Emankorra atera zaigu Gernika ondoko txepetxa!

Bueno, idi, sator, txepetx... Izan ere, eskolattikitik, asko trebatu gabe asmatzen genuen gure irakasleei mozorrotxoren bat topatzen. 1952an, hainbeste latinen lataz eta erdal-ikasgairen artean, euskera maitatzen irakatsi zidan Karmelo Iturria zenduberria dugunari 'xagua' deitzen genion, xera-puntuu batekin, noski. Handik bi urte, 54an, euskera eta frantsesa gustarazi zizkigun Luis Villasante fraile gazte eta sanoari, ile-kalpar 'trikuarena ikusten geniola akordatzen naiz. Hurrengoari, urtetako jardunean umotu eta goxatu den Bittoriano Gandiagari ere, nire ondorengoek agudo erantsi zioten berea. Akorduan dut beti, pozik eskertzen geniola aita Luis Villasanteri, noiztanka eskolara zekargun fraile txantxazale eta artista hura, aita Perea, haren irakasteko moldeak betiko eredutzat suertatu zitzaizkigulako.

Holaxe ezagutu genuen aita Luis gure seminarioan. Eta komentuan? Eliza berria eraikitzean, komentuko ateari arku pare arre eta ilunxka atera ziotenean, kirkil-zulorako bidea zirudigun. Mutiko bihurriok, ordea, Arantzazuko komentu barrura orduko, txindurri gaztelu baten labirinto traza hartzen genion. Gero, teologia ikasketak egitean, hobeto jabetuko ginen, bertako inurri laborarien jardun mantxo, setati eta beti aurrerako horretaz. Batez ere, Axular maisu handiaren hiztegi-lanetan, Villasante etsikaitzaren ordenetara ibili ginen urte parean. Kartoizko zapata-kaxa mordoska bat bete fitxa ordenatu ezinik orduak suelto sartzen ikasi genuen. Baita Axular eta bere garaia maitatzen ere.

Han ohartu nintzen aunitz maite zituela Sarako apezak sagarroiak, 'trikuak', beste azien- da asko bezalaxe, eta bere mintzaldietan nola usu zerabiltzan. Trikuak sagar mordoxka muturtxoaz pilatu eta heien gainean itxulipurdi eginez, bizkarra betean sagarrok bere habiara eramaten artista zela, hantxe, Axularren *Gero* estimatu hartan ikasi genuen, fitxak zapata-kaxetan txukun ordenatzearen truke. Hala neritzon orduan Villasante langile apartaren koarto liburutunari ere: sagarroiaren habia betea, bihitegi ttiki bat. Eta handik sortzen ziren noizean behin liburu mardulak: 1950ean Angeles Sorazuren emaitzarekin hasi bazen hasi, 34tik gora dira ehun orrialdetik gora dituzten ale mardulak. 47 urte hauean, aipatuez gainera, beste 26 bai, bota ditu argitara, liburuxka, separata eta antzerakoetan...

Mantxo bai, baina asko, lan asko moldatu eta gauzatu du aita Villasantek. Eta nola! Kartoizko zapata-kaxak aipatu ditut *Axularren Hiztegiko* akordutzat. Huraxe zen gure ordenadore partikularra. Badago alderik, badagonez, urte haietako lanerako moldetik gaurko ordenagailuen fitxero ordenatueta. Idipare mantxotik traktore axkarretaraino-koa. Sarri pentsatu dut "aita Lasa" batek ez zuela ordenagailu behar handirik: nork ordenatu ahalko zuen haren koarto hura, hasi ohegainetik eta mahaiperaino liburu za- baldutakoz eta orri xahar eta paper-mutturrez blai, baina beretzat guztiz ordenatua zen inurritzulo bedeinkatu hura? Horrelako maisuen itzalean lanean jardun garenok, badugu ordenagailuz aurreko langile porrokatuok miresteke joera: Villasante pasiloan harat-ho- nat ikustean, edo baieta-zapia eskuetan duela mahaiak garbitzen, edo harrikoa egiten, edo paseotxoia egitera bostetan, beti bostetan doanean, edo leihoaren aurrez-aurre "gaur zer eguraldi egiten du" galdetzen duenean, edo nire aurrean juxtu, goizero errezatzen, gorespenetako goratarrea orrialdez-orrialde ezin topatuz sumatzen dudanean, mirese- menez belaunikatzeko tentazioa sentitzen dut. Berak ez lidake barkatuko, teologia za- harrean idolo-gurtza iritziko lioke, baina nire baitan, bihotza belaunikatzen diot, be- launikatu Axularri ikasi nion gisara, sano, adeitasun xaloz...